

Отже, специфіка розвитку фінтех галузі залежить від стану інфраструктури та економіки конкретної країни, структури попиту та залученості населення до використання новітніх технологій. У цьому розумінні деякі країни можуть стати сприятливим середовищем для інвестування у розвиток фінтех. Позитивні та негативні наслідки функціонування ФінТех компаній здебільшого визначаються готовністю фінансової системи певної країни до інновацій, її політикою у сфері регулювання сектору фінансових послуг.

Список використаних джерел

1. (Всесвітній економічний форум, 2019). Всесвітній економічний форум. Режим доступу - <https://www.weforum.org/agenda/2019/04/dont-underestimate-fintech-it-could-be-the-next-revolutionary-technology/>
2. “2018 US Fintech Market Report.” S&P Global Market Intelligence. Режим доступу - <https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/documents/2018-us-fintech-market-report.pdf>
3. Sy N , Amadou ; Maino Rodolfo; Massara Alexander ; Perez Saiz Hector ; Sharma Preya (2018). FinTech in Sub-Saharan African Countries: A Game Changer?
4. Capgemini & BNP Paribas, (2018). World Payments Report 2016. Режим доступу - <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1919160/EBA+Discussion+Paper+Dorfleite>

Ночовкін П.¹⁶

КОНТРОВЕРСІЙНІСТЬ ПРАКТИКИ ВИКОРИСТАННЯ «ЗЕЛЕНОГО ТАРИФУ» В УКРАЇНІ.

«Зелені тарифи» є загальнопоширеним світовим прикладом стимулювання збільшення обсягів електроенергії, згенерованої за допомогою альтернативних джерел енергетики. Між тим, головною метою встановлення тарифу також є поступове підвищення конкурентноспроможності галузі альтернативної енергетики в цілому. Саме тому ситуація з невизначеністю майбутнього «зеленого тарифу» для генерації відновлюваних джерел енергетики (ВДЕ) має надзвичайну важливість для майбутнього енергетичного ринку України. За існуючих тарифних ставок, що були встановлені ще у 2008 та залишаються одними з найбільших в Європі та у світі [1], фіскальна політика уряду з цього приводу має бути достатньо гнучкою задля забезпечення балансу між мінімізацією бюджетних витрат та ефективним стимулюванням розвитку галузі в цілому.

дослідження є пошук додаткових заходів стимулювання розвитку відновлювальних джерел енергетики за допомогою аналізу ретроспективи змін «зеленого» тарифу з часу його введення в Україні та в світі, оцінка ефективності запровадження «зелених аукціонів» в якості заходу додаткового стимулювання галузі та зменшення бюджетних витрат; а також подальшої розбудови ефективної та збалансованої Об'єднаної Енергетичної Системи в Україні.

За перше півріччя 2019р в Україні було введено додаткові 1550 МВт потужностей, що було майже в два рази більше, ніж за весь 2018 рік – тоді ця цифра склала 848 МВт. Станом на кінець II кварталу 2019 р. сумарна потужність ВДЕ склала 3800 МВт, а з великими ГЕС – 8400 МВт. В цілому, за даними Держенергоефективності [2] за 12 місяців 2019 року в «зелену» енергетику України було інвестовано близько €3,7 млрд. Фактично, загальну потужність «чистої» електроенергії в Україні було збільшено більш ніж в 3 рази – до 6,8 ГВт. Потужність нових об'єктів, відповідно, становила 4500 МВт: понад 2000 МВт – СЕС; майже 400 МВт – ВЕС; близько 120 МВт – СЕС домогосподарств; 24 МВт – біогазові установки; 13 МВт – об'єкти малої гідроенергетики; 4 МВт – об'єкти на біомасі [3].

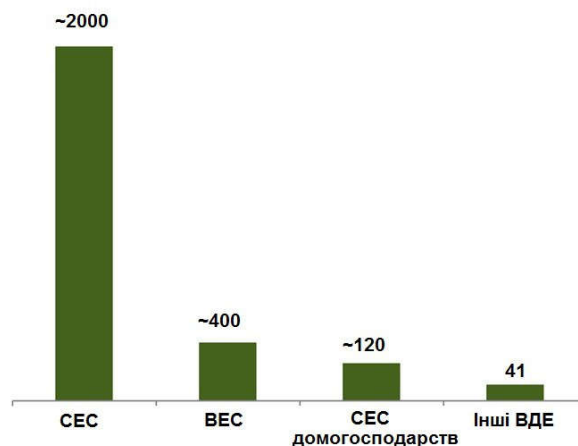
Таким чином, наша держава піднялася на 55 позицій (з 63 на 8 місце) в рейтингу привабливості країн, що розвиваються з точки зору інвестицій у відновлювану енергетику. (Climatescope 2019 Bloomberg New Energy Finance.) [4].

Протягом останніх 5 років, занадто високий розмір зелених тарифів у поєднанні зі збільшенням обсягів виробництва «чистої» електроенергії призвів до зростання обсягів державних витрат на субсидювання розвитку ВДЕ. Спроби ретроспективних змін до законодавства у 2017 та 2019 роках лише посилили стурбованість іноземних інвесторів з приводу майбутнього відновлюваної енергетики в Україні, що створило приводи для їх виходу з ринку [5].

¹⁶ Студент 2-го спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

Потужності ВДЕ, введені в експлуатацію в 2019 році, Мвт

Джерело: Міністерство енергетики та захисту довкілля [5].

Для уникнення подібного сценарію слід розглянути приклад Іспанії наприкінці 2000-х років. Через посилення бюджетного дефіциту в наслідок світової фінансової кризи 2008 року, іспанський уряд вирішив скасувати досить високі «зелені» тарифи після кількох років стрімкого зростання обсягів виробництва в галузі ВДЕ. В результаті, відбулося падіння інвестицій до сектору відновлюваної енергетики та втрата десятків тисяч робочих місць, а іспанський уряд вимушен виплатити 128 млн євро за результатами міжнародних трибуналів. [6]

З іншого боку, відсутність рішучих дій українського уряду з приводу реформування системи субсидіювання також негативно позначилась на функціонуванні ринку ВДЕ в Україні. Наприкінці 2019р було зафіксовано прояв зловживання монопольним становищем з боку держави у поєднанні з гострим дефіцитом бюджетних коштів: у вересні 2019 року Укренерго виплатив лише 58% зобов'язань перед постачальником універсальних послуг (ПУП), (який, в свою чергу, має розрахуватися перед домогосподарствами за електроенергію з альтернативних джерел.), а з жовтня 2019 по січень-лютий 2020 і зовсім зупинив виплати через відсутність фінансування. [7]

Нововведення: 10.10.2019р. Було оприлюднено (а 27.12.2019 – затверджено) проект постанови кабінету Міністрів України «Про запровадження конкурентних умов стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» [8] В проекті постанови передбачалося впровадження аукціонів з розподілу квоти підтримки в якості нової моделі державних закупівель «зеленої» електроенергії.

Загалом, система запровадження запропонованих у новому законодавстві «зелених аукціонів» має наступні переваги :

-По-перше, цінова конкуренція між різними ВДЕ-проектами дозволяє знизити ціну на «чисту» енергію і знизити дефіцит ГП.

-По-друге, теоретично, система встановлює урядом річних квот підтримки, дозволяє забезпечити більш прогнозований та сталий розвиток ВДЕ в Україні, зокрема, з огляду на можливості ефективної інтеграції нових потужностей ВДЕ та забезпечення безпеки ОЕС України.

Проте, оновлене законодавства зберігло 2 важливі невизначеності, які теоретично можуть призвести до проблем у стосунках з інвесторами:

1) визначення річних квоти державної підтримки на наступні 5 років.

2) подовження строку дії «класичного» тарифу для попередньо-заключених до 2020р. проектів.

Відносно перевагою «нової» системи підтримки «гравців» ринку ВДЕ у формі аукціонів з розподілу квоти підтримки є сам строк, на який надається така підтримка у фіксованому розмірі, – 20 років. В теорії, тривалі та прозорі умови заключення довгострокових контрактів мають підвищити (враховуючи втрату високих надприбутків – зберегти на рівні) інвестиційну привабливість даних проектів. Але останні реалії змушують думати зовсім інакше:

Згідно з новим звітом BloombergNEF [9], сектор «чистої» економіки, включаючи відновлювані джерела енергії, системи накопичення енергії, електромобілі і т.і., буде сильно вражений внаслідок пандемії викликаної вірусом COVID-19.

Дослідження BloombergNEF на 16% знизило прогноз глобального попиту на сонячну енергію на 2020 рік – з приблизно 121 – 152 ГВт, до 108 – 143 ГВт. Такий ефект потенційно може призвести до першого року зменшення кількості сонячних потужностей, принаймні з 1980-х, у той час як виробництво електроенергії за рахунок ВЕС має залишитися без змін. Враховуючи невизначеність у ситуації з державним субсидіюванням ВДЕ в Україні, збільшення обсягу інвестицій у

відновлювальну енергетику, реєстрація та запуск потужностей нових проектів у 2020р. є дуже маловірогідним.

Вирішення проблем:

Через чималий рівень контроверсійності питання стимулювання розвитку альтернативної енергетики в Україні, досить важко визначити одне оптимальне вирішення проблеми «зелених» тарифів. Попри це, через економічну обґрунтованість зниження обсягів державного субсидювання ВДЕ (за прогнозами Мінекоенерго, якщо умови державної підтримки ВДЕ не будуть змінені найближчим часом, дефіцит дп «Гарантований Покупець» у 2020 році складе 19 млрд грн. [10]), уряду слід досягнути максимальної ефективності від запровадження системи «зелених аукціонів» шляхом допрацювання наступних її аспектів:

- Вжити заходів, спрямованих на розв'язок дрібних бюрократичних питань, пов'язаних з ліцензуванням виробництва електроенергії ВДЕ:

1) Запровадити електронний «кабінет Ліцензіата» з можливістю електронної форми подачі документів за електронним підписом. Потенційно, це може збільшити економію часу для ліцензіатів та представників Регулятора та зменшити навантаження на регіональні представництва комісії.

2) Спростити форми звітності для малих гравців ринку та створити можливості для подання онлайн звітності через вищезазначені форми.

Подібні міри, хоча й не вирішують основної проблеми «зелених тарифів», але мають забезпечити підтримку політики уряду з боку дрібних домогосподарств, а також покращити загальний інвестиційний клімат галузі та поліпшити умови ведення перемовин щодо запуску «зелених аукціонів» між урядом та підприємцями.

- вдосконалення процедури «зелених аукціонів» з метою боротьби з концентрацією виробництва на ринку «альтернативної» енергетики:

- Забезпечити механізми здійснення Гарантованим Покупцем контролю за повнотою розкриття учасником бенефіціарних власників ВДЕ.

- заборонити відчуження корпоративних прав на користь інших пов'язаних учасників ринку ВДЕ, які вже досягли межі отриманої квоти у 25 %

- законодавчо визначити відповідальність переможців аукціону за порушення умов його проведення

- надати право втручання Антимонопольного комітету України у разі порушення зазначених норм по обмеженню концентрації на ринку ВДЕ.

- визначити конкретний кінцевий термін для реалізації будівництва за попередніми договорами купівлі-продажу електроенергії (pre-power purchase agreement – «pre-PPA») проектів, зареєстрованих у 2019-20pp.

- визнати обов'язковим участь усіх існуючих промислових об'єктів ВДЕ (більше 1МВт СЕС та 5МВт ВЕС) у «зелених аукціонах» за умови збільшення квоти обсягу держпідтримки

- провести «пілотний» зелений аукціон для визначення рівня зацікавленості інвесторів та відповідних цінових сигналів; відпрацювання механізму проведення аукціонів, та (за необхідністю) внесення коригувань у порядок його проведення не пізніше червня 2020р.

У порівнянні з іноземними аналогами, запроваджена в Україні система субсидювання виробництва "чистої" енергетики за допомогою «зелених тарифів» залишається досить неефективною: домінування великого капіталу в інвестиціях до галузі (як з боку загальновідомих фізичних осіб-громадян, так і з боку іноземних компаній) притаманне системі ще з моменту її створення, дедалі погіршиться за умови позбавлення підтримки власників станцій малої потужності.

Фактично, на користь переходу уряду від використання практики класичних «зелених» енергетичних тарифів діють 1) Поступове зменшення вартості альтернативних технологій, 2) Швидке оновлення основних фондів ВДЕ 3) Зростаючі обсяги дефіциту бюджету, зокрема, в наслідок пандемії SARS-CoV-2 та початку нової глобальної рецесії.

Серед додаткових заходів для поживлення розвитку альтернативної енергетики в Україні можна також зазначити запровадження ринку зелених облігацій, створення «зелених» інвестиційних фондів, введення системи особливих податкових пільг та квотування виробництва електроенергії ВДЕ, а також ліквідація деяких бюрократичних бар'єрів на шляху ліцензування виробництва ВДЕ та розвиток дотичних галузей енергетики.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про альтернативні джерела енергії"[Електронний ресурс]// Верховна Рада України - 2019. - Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15>

2. Інвестиції в "зелену" енергетику у 2019 році . "[Електронний ресурс]//Держенергоєфективності - 2019. - Режим доступу до ресурсу: http://saee.gov.ua/sites/default/files/SAEE_19.pdf

3. Інформація про роботу енергетичного комплексу за 2019р."[Електронний ресурс]//Міністерство Енергетики та захисту довкілля України - 2019. - Режим доступу до ресурсу: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=245183225

4. Climatescope 2019 Bloomberg New Energy Finance. [Електронний ресурс]// BloombergNEF - 2019. - Режим доступу до ресурсу: <http://global-climatescope.org/assets/data/reports/climatescope-2019-report-en.pdf>

5. Норвезька компанія зупинила реалізацію проекту з будівництва сонячної електростанції через зміни "зеленого тарифу"[Електронний ресурс]// "Економічна правда" -2019. - Режим доступу до ресурсу:<https://www.epravda.com.ua/rus/news/2019/12/12/654779/>

6. Spain's Solar Market Crash [Електронний ресурс]//NY Times- 2009- Режим доступу до ресурсу: <https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/gwire/2009/08/18/18greenwire-spains-solar-market-crash-offers-a-cautionary-88308.html?page->

7. Зростання заборгованості ДП "Гарантований покупець"[Електронний ресурс]// "ZN.ua" -2019. - Режим доступу до ресурсу:https://dt.ua/ECONOMICS/ukrayina-ne-pokryla-mayzhe-40-zelenogo-tarifuv-listopadi-334307_.html

8. Постанова КМУ "Про запровадження конкурентних умов стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії" [Електронний ресурс]// Кабінет Міністрів України – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1175-2019-%D0%BF>

9. "Coronavirus Is Starting to Slow the Solar Energy Revolution"[Електронний ресурс]// Bloomberg -2019. -Режим доступу до ресурсу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-02-27/coronavirus-is-starting-to-slow-the-solar-energy-revolution>

10. Розрахунки дефіциту кошторису Гарантованого покупця на 2020 рік [Електронний ресурс]// Міністерство енергетики та захисту довкілля – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245413030>

Пішко Г.¹⁷

РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЙ, ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ТОРГІВЛІ ТЕХНОЛОГІЧНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ У ТОРГОВИХ ВІДНОСИНАХ США ТА КНР

Хто володіє знаннями – той володіє світом. Економічно розвинуті країни, як і ті, що розвиваються намагаються винайти та мати у своєму розпорядженні якнайбільше технологій. Яскравим прикладом нарощування технологічної міцї є два «титани» – США та КНР, які разом генерують 40% світового ВВП.

Посилення економічних, політичних та торговельних зв'язків США та КНР розпочалось на початку 80-х років ХХ сторіччя, коли до влади в Китаї прийшов Ден Сяопін. Тоді було підписано велику кількість двосторонніх угод, особливо у сфері наукового та технологічного обміну, а також торгівлі. Вже в 1983р. державний департамент США заявив про Китай як про дружню країну, що розвивається. За більше, ніж 30 років співпраці КНР і США перетворились структуру, механізм якої функціонує неподільно.

Висловлення «Китай повинен поступитися частиною свого ринку в обмін на передові технології, які ми потребуємо» характеризувало відносини США та КНР протягом трьох десятиліть, доки остання не стала загрозою США у світовій першості [1].

Саме Китай залежить від американських технологій. За даними Офісу торгового представника США у структурі експорту товарів з США до Китаю у 2018 році переважала така продукція, як літальні апарати (14 млрд дол. США), обладнання та електрообладнання (27 млрд дол. США), оптичні та медичні інструменти (9.8 млрд дол. США). Що стосується Китаю, то він постачав електрообладнання та обладнання (269 млрд дол. США) – ці дві категорії товарів переважно вироблені завдяки американським технологіям, меблі (35 млрд дол. США), іграшки та спортивне обладнання (27 млрд дол. США). Але ключовим показником є торгівля послугами, де на відміну від торгівлі товарами спостерігається профіцит США в 41 млрд дол. США. Торгівля інтелектуальною власністю у 2018 році посідала 2-е місце серед усіх послуг, які постачались США до КНР. У структурі торгівлі послугами КНР сектор НДДКР є третім за обсягом експорту, але в грошовому еквіваленті він значно

¹⁷ Студентка 2-го курсу спеціальності спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Фаренюк Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.